

Imkerproblemen in Spanje

Tekst en foto's Abe Maaijen

In het centrum van Pinofranqueado staat een standbeeld van een imker naast zijn honingslinger. De weg naar Apihurdas, de coöperatie voor bijenhouders, heet Calle la Miel (honingweg). In dit deel van de Spaanse regio Extremadura draait alles om honing en stuifmeel. Wanneer imker en beeldredacteur Abe Maaijen tijdens zijn vakantie in Spanje dit gebied bezoekt besluit hij de lokale imkers te interviewen. Hij treft het niet; ruim de helft van de professionele imkers wil stoppen. Hier leest u het verslag van zijn bezoek.

Bijenhouderschap

Van de 8000 inwoners in deze omgeving zijn er 1200 afhankelijk van de bijenhouderschap. Boven het dorp bevindt zich Apihurdas. Deze coöperatie levert de materialen voor de bijenhouderschap en koopt ook honing en stuifmeel in. Ik besluit hier langs te gaan om meer over de imkers in deze regio te weten te komen en rijd langs de Calle la Miel (honingstraat) de berg op. De directeur van Apihurdas, Carlos Paule Sánchez, blijkt een uiterst vriendelijke man die toevallig twee vergaderingen op het programma heeft staan deze dag; eerst met de medewerkers van de coöperatie en dan met de imkers uit de hele regio. Vanavond na 21 uur kan ik hem spreken op het dorpsplein voor het gemeentehuis, waar ze vergaderen. Om 21.15 uur komen de imkers naar buiten en loopt de directeur direct naar mij toe. Hij kijkt me wat droevig aan. "Wat een trieste vergadering", zegt hij. "De situatie van de

Beeld van een imker in het midden van het dorp

Honingstraat

imkers in de regio is rampzalig. Niemand heeft nu behoefte aan een gesprek met een Nederlandse imker, de sfeer is zo negatief door de droogte en sterfte van volken. Het lukt echt niet. Hijzelf wil gelukkig wel vertellen wat er op dit moment aan de hand is.

Handdoek in de ring

Een fiks aantal van de aanwezige imkers is van plan de handdoek in de ring te gooien en te stoppen. De bijensterfte is bij de meeste imkers meer dan 50%. De hoofdoorzaak lijkt de droogte, maar verdwijnsiekte en varroa zijn ook zeker een belangrijke oorzaak. Wat mijzelf tijdens de reis door de regio al opviel, is dat er veel gespoten wordt. Ik stopte bij een koolzaadveld om van dichtbij te kijken wat er zoal op vloog. Dat was gauw klaar, er vliegt hier totaal niets op het koolzaad. Ik zag regelmatig tractoren met spuitmachines over de bloeiende koolzaadvelden rijden.

Museum

Om meer te weten te komen over de manier van imkeren rijd ik bergop naar het dorp Ovejuela. Ongeveer 12 km klimmen. Onderweg zie ik op vrijwel elk bergpad tientallen kasten staan. Hier imkeren ze met de Layenskast. Die wordt het meest gebruikt in Spanje. Een oude watermolen is ingericht als een klein museum over de bijenhouderschap: het Centro Interpretacio de la Miel. De deur was uiteraard gesloten. Eva Martin Alonso, de beheerster, is gaan koffiedrinken in de lokale bar. Maar de dorpstamtam werkt hier goed en na een paar minuten wachten komt ze aanlopen. Ik leg haar uit wat mijn plan is en ze begint mij in gebroken Engels uit te leggen hoe het bijhouden werkt. Na enig aandringen en in mijn

Kasten met stuifmeelval voor de vliegopening

Centro Interpretacio de la Miel

beste Spaans met hulp van Google Translate begrijpt ze dat we dat station wel gepasseerd zijn. Dan hoort ze mij aan en belt spontaan haar broer, die imker is. Hij beantwoordt telefonisch al mijn vragen.

Subsidie

Hij legt mij uit dat een gemiddelde imker hier 500 kasten heeft. Dit aantal is gekoppeld aan de subsidie uit de EU. Voor 500 kasten ontvangen ze ongeveer € 3000,- subsidie. Sommige imkers die samen met hun vrouw of een zoon of dochter 1000 kasten hebben en het bedrijf voor de subsidie daarom splitsen, redden het nog wel om er met 500 door te gaan. Maar de sterfte is zo hoog dat veel imkers dat aantal niet meer halen. Na het gesprek met haar broer toont Eva vol trots haar showkast: een geheel glazen ruimte met aan het plafond een aantal raten. Eigenlijk een volledig interieur van een kast. Dit moet het pronk-

Traditionele bijenkorf van kurk

stuk van het museum worden. Ook laat ze ons een traditionele kast zien die gemaakt is van kurk, vergelijkbaar met de Nederlandse gevlochten korven, alleen staan deze korven op een houten bodem waar een stuifmeelval ingebouwd is. De oogst van stuifmeel maakt in Spanje een belangrijk deel van de opbrengst uit.

Imkeren in Spanje

Er gaan meer vrouwen als imker werken. Doordat ze de beschikking hebben over een pickup-auto met een klein kraantje is het voor de vrouwen eenvoudiger de kasten te verplaatsen. Zo ontstaat er een situatie dat de man des huizes een baan aanneemt en dat de vrouw de bijen erbij gaat doen met hulp van de man. Het wordt imkeren dus langzamerhand een bijbaan in plaats van het hoofdberoep. De Spaanse overheid verstrekt subsidie voor het kopen van middelen ter bestrijding van varroa: Apivar of

Stuifmeelval

Bijenkasten langs het bospad

Honingbij op vlinderlavendel

amitraz. Beide producten worden in ons land niet meer aanbevolen. Met name amitraz niet omdat dat middel ophoopt in was en uiteindelijk ook in honing.

Bij het inwinteren worden de bijen uiteraard van wintervoer voorzien. Hiervoor gebruiken ze net als in Nederland een vloeibare suikeroplossing, maar ook plastic zakken met suikerdeeg.

De in Spanje meest gebruikte kast is de Layenskast, een ontwerp van de Engelse botanicus Georges de Layens. Een Layenskast bevat 20 ramen van 34 cm breed en 41 cm hoog met brede bovenlatten, zodat die de kast afsluiten en er geen dekplank nodig is. Voor de vliegopening wordt een stuifmeelval gehangen.

Het imkeren zelf gaat hier op een vrij basale manier. In de voorzomer worden de kasten gesplitst zonder te zoeken naar de koningin. De imkers zien later wel in welk deel van de kast de koningin is beland. De volken staan hier overal rond het dorp. De honing

noemen ze hier boshoning, maar een groot deel is lavendelhoning. In april bloeit de lavendel hier uitbundig. De fruitboomgaarden in dit gebied zijn rijkelijk voorzien van kasten. Een probleem is wel dat de fruittelers weinig rekening houden met de bijen. Ze spuiten er vrolijk op los zonder dat de imker zijn kasten weghaalt. De gevolgen zullen duidelijk zijn.

Bijenkasten verbrand

De inkt van dit verhaal is nog niet droog, als mij het bericht bereikt van een gigantische bosbrand in Las Hurdes, het gebied rond Pinafraqueado. De brand heeft in mei dit jaar ruim 12.000 hectare in vlammen doen opgaan. Te bizar in deze tijd van het jaar. Het dorp Ovejuela dat ik bezocht is volledig geëvacueerd. De weg van Pinarafqueado naar Ovejuela is afgesloten. Alleen al langs deze weg staan honderden bijenkasten. De eerste schattingen zijn dat er meer dan 1.000 kasten ten prooi zijn gevallen aan de vlammen. Voor een regio waar 60% van de bevolking van de bijenhouderschap afhankelijk is, is dit opnieuw een hele zware klap. ●

Verbrande bijenkasten. Foto verve231-Canva